

ارزیابی کیفیت برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان

امیرحسین مهدیزاده^{1*} و ناهید شفیعی²

1 و 2) استادیار. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر

* نویسنده مسئول: Amir.hmehdizadeh@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله 88/5/17 تاریخ آغاز بررسی مقاله 88/5/25 تاریخ پذیرش مقاله 88/8/3

چکیده

قرار داشت و بقیه رشته‌ها از مطلوبیت کافی برخوردار نبوده است. بنابراین برنامه‌های درسی ارائه شده در راستای اهداف کلی رشته‌های آموزش معلمان حرکت می‌کند، ولی تا رسیدن به نتیجه مطلوب و کیفیت خاصه خود، راه طولانی دارد. با توجه به نتایج به دست آمده به سؤال اصلی پژوهش این‌گونه پاسخ داده می‌شود که: "کیفیت برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان با توجه به عناصر نه گانه برنامه درسی در سطح متوسط قرار گرفته است".

کلید واژه گان: برنامه‌درسی، ارزیابی کیفیت، آموزش‌های معلمان

هدف اصلی از انجام این تحقیق، ارزیابی کیفیت برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان بوده است. کیفیت برنامه‌درسی براساس نه عنصر هدف، محتوا، راهبردهای تدریس، فعالیت‌های یادگیری، مواد و وسایل، ارزشیابی، گروه‌بندی، زمان و فضا مورد بررسی قرار گرفته است. این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی است. جهت جمع‌آوری اطلاعات از ابزار پرسش‌نامه استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل موارد زیر می‌باشد: دانشجویان رشته‌های آموزش معلمان که در سال تحصیلی 87-88 به تحصیل مشغول هستند. و استادانی که دروس گوناگون را در رشته‌های مذکور تدریس کرده‌اند. برای انتخاب حجم نمونه آماری از جدول مورگان استفاده شد. انتخاب نمونه به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای بوده است که در درون هر لایه یا طبقه، آزمودنی‌ها به صورت تصادفی انتخاب شدند. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات پرسشنامه‌ای از روش‌های آمار توصیفی و آزمون T برای گروه‌های مستقل، آزمون همبستگی، آزمون یومان ویتنی و آزمون فریدمن در آمار استنباطی بهره‌گیری شد. یافته‌ها نشان داد، برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان در هیچ یک از عناصر مورد بررسی از مطلوبیت و پویایی لازم برخوردار نبوده است. همه عناصر در سطح متوسط قرار گرفته‌اند. از بین رشته‌های مورد بررسی تنها رشته «آموزش ابتدایی» در برخی از عناصر در کیفیت مطلوبی

می‌شود با نیازهای حال و آینده فراگیران، با توجه به شرایط خاص آنان و چشم‌انداز آینده، توصیف کرد. کیفیت در نظام دانشگاهی به «مجموعه ویژگی‌های دانش‌آموختگان، آثار علمی منتشر شده، و خدمات تخصصی عرضه شده بوسیله اعضای دانشگاه، که توانایی نظام را در برآوردن خواسته‌های بیان شده، یا اشاره شده، نمایان کند» اشاره می‌کند (بازرگان، 1376). لذا کیفیت در آموزش عالی مفهومی چند بعدی است که به میزان زیادی به وضعیت محیطی نظام دانشگاهی با شرایط و استانداردهای رشته دانشگاهی بستگی دارد. جهت تعیین کیفیت درونی یک سیستم دانشگاهی، به بررسی مطلوبیت و وضعیت عناصر و مؤلفه‌های نظام آموزشی در جهت تحقق اهداف پرداخته می‌شود. در سیستم دانشگاهی، یادگیرنده در زمره مشتری اولیه محسوب می‌گردد و میزان رضایت مندی استفاده کننده از محصولات بیانگر مطلوبیت عناصر نظام آموزشی برای مشتریان داخلی است (رامسدن²، 1998). جهت بهبود کیفیت برنامه‌های دانشگاهی، بایستی به کیفیت مؤلفه‌های نظام آموزشی و یادگیری فراگیرندگان توجه شود و الزام و تعهد نسبت به کیفیت باید جزء اولین نقش هر رهبر آموزشی باشد.

برنامه‌ی درسی آموزش معلمان. برنامه‌ریزی درسی به مجموعه فهرست موضوعاتی که بایستی مورد مطالعه قرار گیرد، به مطالب ارائه شده از سوی معلم و یا شیوه ارائه مطالب محدود نمی‌شود، بلکه همه تجربیات برنامه‌ریزی شده‌ای است که به منظور دستیابی به اهداف یادگیری فراگیر، به او ارائه می‌شود (ابیل³، 2005). برنامه درسی بایستی مدرسین دانشجو معلمان را ترغیب کند تا: در زمینه تدریس خود پژوهش کنند؛ در گروه‌های بحث شرکت کرده و با متخصصان ارتباط برقرار نمایند؛ در کلاس درس بین محیط‌های یادگیری بیرونی و درونی

با توجه به تحولات عظیمی که در عرصه‌های علمی - آموزشی در حال وقوع است، وظیفه و مسئولیت بزرگ رشته‌های آموزش معلمان تربیت فارغ التحصیلانی است، که با درک عمیق از جهانی شدن آموزش در دهکده جهانی و با کسب آگاهی از دانش متحول کنونی و نیازهای جامعه، به طور اثربخش و با واقع‌نگری، با ارائه برنامه‌های آموزشی در پایه‌های مختلف به جامعه کمک نماید. چرا که برنامه‌های درسی آینه تمام نمای پیشرفت و انعکاسی از پاسخگو بودن دانشگاه‌ها به نیازهای در حال تغییر جامعه هستند. ارزیابی برنامه‌های درسی آموزش معلمان مسأله بسیار مهمی است که به طور منظم و علمی در اکثر رشته‌های آن صورت پذیرفته است، در حالی که ارزشیابی جز جدا نشدنی در آموزش و زمینه ساز تحولی عمیق است. جایگاه والای آموزش معلمان در فرایند توسعه ملی و توجه بر سرمایه‌گذاری در منابع انسانی از طریق گسترش این آموزش‌ها و ضرورت شناخت اهمیت و ارتقای پایگاه معلمان در کشور، محققان را برآن داشته است تا به ارزیابی رشته‌های آموزش معلمان پرداخته و پیشنهادهایی را در راستای بهبود و ارتقای این رشته ارائه نمایند. این امر زمینه ساز فعالیت‌های بعدی در این راستا و کمک کننده به برنامه‌ریزان جهت تنظیم برنامه‌های دقیق‌تر در این رشته‌ها می‌باشد. در این مقاله، ابتدا مفاهیم و ابعاد نظری موضوع مورد بحث قرار می‌گیرد و سپس با معرفی چارچوب و روش‌شناسی پژوهش، نتایج و یافته‌های مهم عرضه می‌شود.

کیفیت آموزشی. کیفیت به معنای انطباق و تناسب ویژگی‌ها با معیارها است (سینک¹، 1985). کیفیت آموزشی را می‌توان در رابطه با ویژگی‌هایی از بروندادهای آموزشی، پیشرفت تحصیلی فراگیران در قالب ضوابط برنامه‌درسی، میزان موفقیت نظام آموزشی در دستیابی به اهداف، و میزان تناسب آنچه که تدریس و آموخته

2. Ramsden
3. Abell

¹ Sink

شایستگی‌های علمی را در دانشجو معلمان توسعه می‌دهند، باید این شایستگی‌ها را در عملکرد آموزشی خودشان نیز نشان دهند (کالدرد،⁵ 1981).

ارزیابی برنامه درسی. از عوامل موثر در توسعه نظام مند آموزش عالی و بهبود کیفیت آن، برنامه‌ریزی درسی است. برنامه درسی هسته اصلی تمام برنامه‌ها، و محور همه فعالیت‌های آموزشی است و می‌توان از آن به عنوان قلب تپنده نظام تربیتی یاد کرد. نقش برنامه‌ریزی درسی در آموزش عالی، فراهم آوردن تجربیاتی است جهت توسعه صلاحیت‌ها و مهارت‌های لازم در دانشجویان تا بتوانند مسایل را تشخیص داده و برای آنها راه حل پیدا کنند. طراحی برنامه‌های آموزشی باید با توجه به نیازهای واقعی کسانی که از این خدمت استفاده می‌کنند، صورت پذیرد و اهداف آموزشی با نیازهای عملی مصرف‌کنندگان این خدمت مرتبط باشد. بازنگری برنامه‌های درسی، ساز و کاری است که اصلاح مداوم روش‌ها را در آموزش عالی تضمین می‌کند. تعیین ارزش برنامه حول محورهای زیر انجام می‌گیرد.

1. آیا برنامه‌درسی مقصودی را که به خاطر آن الگوبردازی شده است، برآورده می‌سازد؟ آیا این مقاصد روایی دارند؟
2. آیا برنامه‌درسی برای گروه معینی از فراگیران که برایشان مورد استفاده قرار گرفته، مناسب است؟
3. آیا مدل‌های آموزشی انتخاب‌شده به هدف‌های مورد جستجو بهترین انتخاب است؟ (خوی‌نژاد، 1372).

ارزیابی برنامه‌درسی عبارت است از فرایند بررسی ارزش و شایستگی برنامه‌درسی. بررسی و مطالعه ارزش و شایستگی هم شامل عناصر و جنبه‌های خاص برنامه درسی و هم کل برنامه‌درسی می‌شود. برنامه‌ریزی درسی، نیازمند بررسی و کنترل کیفیت می‌باشد. لذا ضروری است با بررسی تمام ابعاد و عناصر برنامه‌های درسی، اصلاحات

پیوند برقرار کنند؛ از فرایند یادگیری دانشجو معلمان بازخوردهایی را به آنها منعکس کنند؛ و به شهود و الهام به عنوان منبعی عمده برای یادگیری توجه نمایند (منگز¹، 1994). دانشجو معلمان، یادگیرندگان بزرگسال هستند و تجربیات زندگی این فراگیران منبع خوبی برای یادگیری فعلی و تدریس‌شان در آینده است (گریفاین²، 1999). مدرسین دانشجو معلمان بایستی صلاحیت‌های لازم را در زمینه تئوری‌های آموزش و عمل آموزش کسب کنند و بین تئوری‌های علمی آموزشی و عمل آموزشی ارتباط برقرار سازند. مدرسین، دانشجو، معلمان، فقط معلم نیستند، بلکه کارکردی در نقش مدل‌هایی برای تدریس هستند (کورتجن³، 2000). اثربخشی تدریس دانشگاهی در گرو آگاهی مدرسان و رهبران آموزشی از هدف‌ها و ساختار، روش‌های تدریس، ارزیابی، مسئولیت‌پذیری و بهبود آموزشی است (رامسدن، 1998). مدرسین دانشجو معلمان، بایستی توجه داشته باشند که: از منابع اصلی استفاده کرده، تجربیات و متن‌های علمی را با یکدیگر پیوند دهند تا فراگیران برای یادگیری فعالانه درگیر شوند؛ افکار و ایده‌های چالش برانگیز را تحریک کرده و از حل مسأله استفاده کنند تا دانش نظری و مهارت‌های فراگیرندگان عمیق‌تر شود؛ بخش سنجش فرایند به‌وجود آید تا بدین طریق مسئولیت فراگیرندگان در فرایند یادگیری‌شان تقویت شود (لانبرگ⁴، 2002). خلاصه اینکه نقش معلم در هر نظام آموزشی، راهنمای دانش‌آموزان در امر یادگیری است. معلم می‌کوشد تا راه چگونه آموختن را به یادگیرنده نشان دهد. معلم باید به مدد مطالعات و تجربیات مستمری که در حین کار به دست می‌آورد، توانایی‌های لازم را کسب کند تا بتواند به نحو شایسته‌ای نقش تخصصی خود را ایفا نماید. مدرسین دانشجو معلمان بایستی در عین حالی که

1 . Menges
2 . Griffin
4 . Korthagen
4 . Lunenberg

5. Calderhed

کیفیت عملکرد دانشگاه با کیفیت عملکرد گروه و با توجه به پیشینه ارزیابی و نیز توجه به این واقعیت که فرهنگ ارزیابی در نظام آموزش عالی کشور هنوز گسترش لازم را پیدا نکرده است، مناسبترین گزینه جهت انجام ارزیابی در نظام آموزش عالی کشور ارزیابی در سطح گروه‌های آموزشی باشد (رحیمی، 1383).

در این پژوهش، تلاش بر آن بود تا کیفیت برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان مورد بررسی قرار گیرد. در این راستا در پی پاسخگویی به سؤال‌های زیر برمی‌آید:

سؤال اصلی: میزان مطلوبیت برنامه درسی رشته آموزش معلمان با توجه به عناصر نه‌گانه برنامه درسی چقدر می‌باشد؟

1) کیفیت واحدهای درسی به اجرا گذاشته شده به تفکیک نوع دروس، در رشته‌های متفاوت آموزش معلمان، با توجه به عناصر نه‌گانه برنامه درسی تا چه حد می‌باشد؟

2) کیفیت برنامه درسی به اجرا گذاشته شده در رشته‌های آموزش معلمان، از دیدگاه دانشجویان، به تفکیک 5 رشته متفاوت، تا چه حد بوده است؟

3) کیفیت برنامه درسی به اجرا گذاشته شده در رشته‌های آموزش معلمان، از دیدگاه مدرسین، تا چه حد بوده است؟

4) آیا بین دیدگاه دانشجویان با دیدگاه مدرسین از لحاظ کیفیت برنامه‌های درسی به اجرا گذاشته شده، تفاوت وجود دارد؟

5) دروس تربیتی ارائه شده در رشته‌های آموزش معلمان، تا چه حد تأمین‌کننده نیاز رشته‌های مذکور می‌باشد؟

لازم در برنامه درسی و یا اجزای آن صورت پذیرد. ارزشیابی از برنامه درسی فرایندی مداوم و مستمر است که از ابتدا تا پایان برنامه درسی انجام می‌پذیرد. در فرایند شکل‌گیری مفهوم برنامه درسی، صاحب‌نظران تربیتی جهت تبیین برنامه درسی، عناصر و مولفه‌های آن را مورد توجه قرار داده‌اند. تایلر (1949) برنامه درسی را، تعیین هدف، محتوا، روش و ارزشیابی می‌داند. زایس (1976) در تبیین برنامه درسی به عناصر هدف، محتوا، فعالیت‌های یادگیری و روش‌های ارزشیابی اشاره دارد. کلاین (1991) نه عنصر: اهداف، محتوا، راهبردهای یاددهی - یادگیری، فعالیت‌های یادگیری، مواد آموزشی، ارزشیابی، گروه بندی، زمان و فضا یا مکان را به عنوان عناصر برنامه درسی مطرح می‌کند که شاید معروفترین برداشت ارائه شده از عناصر برنامه درسی، طبقه‌بندی الگوی فرانسیس کلاین باشد. جهت تبیین عناصر برنامه درسی، سؤال‌هایی برای هر یک از آنها مطرح می‌شود که این سؤال‌ها روشن‌کننده وضعیت این عناصر در فرایند ارزیابی کیفیت برنامه درسی است: 1. هدف: فراگیران در جهت تحقق چه اهدافی به یادگیری می‌پردازند؟ 2. محتوا: فراگیرندگان چه چیزی می‌آموزند؟ 3. فعالیت‌های یادگیری: فراگیرندگان چگونه می‌آموزند؟ 4. راهبردهای تدریس: معلم چگونه فرایند تدریس و یادگیری را تسهیل می‌کند؟ 5. مواد و منابع آموزشی: فراگیرندگان با کمک چه چیزی به یادگیری می‌پردازند؟ 6. گروه بندی: با چه کسانی به یادگیری می‌پردازند؟ 7. زمان: کی و چه زمانی یاد می‌گیرند؟ 8. مکان یا فضا: کجا به یادگیری می‌پردازند؟ 9. ارزشیابی: چقدر در یادگیری پیشرفت داشته‌اند (اگر، 2003).

ارزیابی درونی در سطح گروه آموزشی، در سطح کل گروه، مقاطع آموزشی به تفکیک کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری؛ و یا در سطح گرایش‌های آموزشی انجام می‌گیرد. با توجه به ارتباط بسیار نزدیک

روش پژوهش

بود. اعضای هیات علمی که در دانشگاه اسلامشهر و شهر ری در رشته‌های آموزش معلمان تدریس می‌کردند و تعداد آنها 60 نفر بود.

جهت انتخاب حجم نمونه از جامعه آماری، از جدول مورگان استفاده شد. حجم نمونه انتخاب شده به تفکیک جامعه آماری، دانشجویان 327 نفر و مدرسین 52 نفر بودند. از آنجایی که جمع‌آوری اطلاعات از گروه‌های مختلف مد نظر واقع شد، تعداد نمونه در گروه‌های مختلف به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انجام گرفت. روش نمونه‌گیری در درون هر طبقه به روش تصادفی صورت گرفت.

روش‌های آماری مورد استفاده در تجزیه و تحلیل اطلاعات جهت تلخیص اطلاعات، از آمار توصیفی فراوانی، درصد، درصد تراکمی برای مشخصات فردی، میانگین و انحراف معیار برای تلخیص اطلاعات پرسشنامه‌ای استفاده گردید و جهت آزمون سؤال‌های پژوهش از آمار استنباطی آزمون t برای گروه‌های مستقل، آزمون یومن ویتنی، آزمون فریدمن بکارگرفته شد.

تعیین سطح کیفی با استفاده از روش وزن دهی بوده است. در این روش، مقیاس پنج درجه‌ای به سه سطح کیفی مطلوب (امتیاز $< 3/66$)، متوسط ($3/66 < \text{امتیاز} < 2/33$) و نامطلوب ($2/33 < \text{امتیاز}$) تقسیم شده است.

یافته‌ها

فعالیت‌هایی که در فرایند تجزیه و تحلیل انجام گرفته است شامل: تعیین سطح کیفی برنامه درسی رشته‌های آموزش معلمان به تفکیک نوع دروس تخصصی در هر رشته و دروس تربیتی، مقایسه و بررسی نظریات دو گروه «دانشجویان» و «مدرسین» رشته‌های آموزش معلمان و بررسی سطح پاسخگویی دروس تربیتی به نیازهای رشته‌های آموزش معلمان همراه با اولویت‌بندی رتبه دروس می‌باشد.

پژوهش حاضر از نوع توصیفی - پیمایشی است. در فرایند گردآوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شد که به صورت سؤال‌های بسته و سؤال‌های باز طراحی شده بود. پرسشنامه در دو مجموعه طراحی شده بود.

مجموعه اول با هدف جمع‌آوری اطلاعات در زمینه کیفیت برنامه درسی طراحی شده بود. جهت طراحی این مجموعه، با مطالعه مبانی نظری موجود در زمینه برنامه درسی، عوامل مؤثر در بهبود کیفیت برنامه درسی شناسایی شدند. براساس نه عنصر برنامه درسی (اهداف، محتوا، راهبردهای یادگیری، فعالیت‌های یادگیری، مواد و وسایل، ارزشیابی، گروه‌بندی، زمان و فضا) سؤال‌های پژوهش صورت‌بندی گردید. این مجموعه سؤال‌ها به صورت بسته پاسخ براساس مقیاس لیکرت، و باز پاسخ تنظیم شد، که در پرسشنامه‌های متفاوت به مدرسین و دانشجویان رشته‌های آموزش معلمان ارائه گردید. ضریب آلفای کرونباخ به‌دست آمده، میزان پایایی آزمون را 89% (پرسشنامه دانشجویان) و 92% (پرسشنامه استادان) نشان می‌داد. در پرسشنامه دانشجویان، از یک جدول دو بعدی استفاده شد، که در یک بعد آن به طرح سؤال‌هایی در رابطه با عناصر نه‌گانه برنامه درسی پرداخته شده است و در بعد دیگر آن واحدهای درسی رشته‌های مذکور در سه عنوان دروس تخصصی، دروس تربیتی و دروس عمومی تنظیم شد.

مجموعه دوم با هدف ارزیابی واحدهای درسی تربیتی رشته‌های آموزش معلمان طراحی شد. در این مجموعه دروس تربیتی رشته‌های آموزش معلمان به ارزیابی گذاشته شد.

جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش را گروه‌های زیر تشکیل می‌دادند: دانشجویان کاردانی و کارشناسی فعال در دانشگاه اسلامشهر و شهر ری در رشته‌های آموزش ابتدایی، علوم تجربی، دینی و عربی و الهیات، ریاضی و ادبیات فارسی که تعداد آنها 2178 نفر

جدول شماره 3. سطح کیفی واحدها به تفکیک نوع دروس، در رشته‌های آموزش معلمان، با توجه به عناصر نه‌گانه

دروس تخصصی	دروس تخصصی دینی و الهیات	دروس تخصصی ادبیات فارسی	دروس تخصصی ریاضی	دروس تخصصی علوم تجربی	دروس تربیتی	
آموزش ابتدایی	3/41	3/51	3/29	3/12	3/35	هدف
3/31	3/23	3/15	3/05	3/18	3/18	محتوا
3/33	3/2	3/16	3/82	3/07	3/05	راهبردهای یادگیری
3/48	3/15	3/19	3/87	3/13	3/28	فعالیت‌های یادگیری
2/88	3/09	2/87	2/44	2/72	2/84	مواد و وسایل
3/24	2/93	2/92	2/48	2/75	2/9	ارزشیابی
3/2	2/67	2/91	2/35	2/75	2/83	گروه‌بندی
3/53	3/11	3/2	2/07	3/05	3/22	زمان
3/13	2/88	2/86	2/8	2/59	2/88	فضا
3/27	3/08	3	3/66	2/95	3/04	جمع

رشته‌های آموزش معلمان، رشته آموزش ابتدایی بالاترین امتیاز (گرایش به سطح کیفی مطلوب) را دریافت کرده است و دروس تخصصی رشته ریاضی پایین‌ترین امتیاز (گرایش به سطح کیفی نامطلوب) را دریافت کرده است.

براساس جدول فوق، همه عناصر نه‌گانه برنامه درسی در دروس تخصصی و تربیتی رشته‌های آموزش معلمان در سطح کیفی متوسط ($3/66 < \text{میانگین} < 2/33$) ارزیابی شده‌اند. به طور کلی رشته‌های مذکور از کیفیت متوسط برخوردار بوده‌اند. در مقایسه دروس تخصصی بین

جدول شماره 4. سطح کیفی برنامه درسی به اجرا گذاشته شده در رشته‌های آموزش معلمان از دیدگاه دانشجویان

عناصر برنامه درسی	برنامه درسی آموزش ابتدایی	برنامه درسی دینی و الهیات	برنامه درسی ادبیات فارسی	برنامه درسی ریاضی	برنامه درسی علوم تجربی	
هدف	3/45	3/29	3/16	3/04	3/28	
محتوا	3/40	3/11	3/07	3/11	3/16	
راهبردهای یادگیری	3/26	3/16	3/02	2/85	3/05	
فعالیت‌های یادگیری	3/48	3/24	3/23	2/95	3/09	
مواد و وسایل	2/97	3/06	2/82	2/48	2/73	
ارزشیابی	3/23	3/06	2/82	2/48	2/73	
گروه‌بندی	3/13	2/73	2/86	2/30	2/79	
زمان	3/60	3/10	3/15	3/01	3/07	
فضا	3/18	2/83	2/96	2/70	2/66	
جمع	3/30	3/04	3/01	2/77	2/96	

سطح کیفی متوسط، و برای رشته «ریاضی» در سطح کیفی متوسط پایین ارزیابی می‌شود.

در کل، برنامه درسی در رشته‌های آموزش معلمان، با نقطه مطلوبی که مورد انتظار دانشجویان است، فاصله زیادی دارد، که این فاصله و شکاف بین وضعیت فعلی و نقطه مطلوب مورد انتظار، زیاد است.

با توجه به نتایج حاصله در هر یک از عناصر، برای برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان کیفیت ارائه برنامه درسی رشته‌های آموزش معلمان از سوی «دانشجویان» برای رشته‌های «آموزش ابتدایی» در سطح کیفی متوسط رو به بالا ارزیابی می‌شود. برای رشته‌های «دینی و الهیات»، «علوم تجربی» و «ادبیات فارسی» در

جدول شماره 5. سطح کیفی برنامه درسی به اجرا گذاشته شده در رشته‌های آموزش معلمان، از دیدگاه مدرسین

عناصر نگاه	هدف	محتوا	روش تدریس	فعالیت یادگیری	مواد و وسایل	ارزشیابی	گروه‌بندی	زمان	فضا	برنامه درسی
M	3/35	3/16	3/11	3/92	2/21	2/94	2/52	3/22	2/81	2/91

با توجه به نظرات مدرسین رشته‌های آموزش معلمان، عنصر "مواد و وسایل" در سطح کیفیت پایین ($2/33 <$ میانگین) و در بقیه عناصر مورد بررسی در سطح کیفی متوسط ($3/66 <$ میانگین $< 2/33$) ارزیابی شده است. با توجه به نتایج بدست آمده در این بخش برنامه‌های درسی

رشته‌های آموزش معلمان از کیفیت متوسط برخوردار بوده است.

(ب) مقایسه و بررسی نظریات دو گروه «دانشجویان» و «مدرسین» رشته‌های آموزش معلمان

جدول شماره 6. مقایسه دیدگاه دانشجویان با مدرسین از لحاظ کیفیت برنامه‌های درسی، با استفاده از آزمون من ویتنی

ردیف	عناصر برنامه درسی	میانگین رتبه		سطح معناداری	مقدار Z	مقدار U
		دانشجویان	مدرسین			
1	هدف	185	189/4	0/803	-0/249	6/442
2	محتوا	158/7	183/4	0/897	-0/129	6/518
3	راهبردهای یادگیری	184/9	189/6	0/793	-0/262	6433
4	فعالیت‌های یادگیری	189/1	155/6	0/059	-1/88	5406
5	مواد و وسایل	194/4	111/5	0/000	-4/63	3643
6	ارزشیابی	185/3	187	0/923	0/096	6538
7	گروه‌بندی	188/9	157	0/072	-1/79	5/461
8	زمان	185/3	186/6	0/943	0/071	6/555
9	فضا	186/3	178/4	0/656	0/445	6/318
	جمع	187/4	169/4	0/656	-1/00	5/958

معناداری مشاهده نشد. لذا با 95٪ اطمینان می‌توان فرض صفر و برابر بودن میانگین نمرات دو گروه را در زمینه کیفیت برنامه درسی پذیرفت.

با توجه به اینکه در آزمون یومن ویتنی، تنها در دو عنصر، تفاوت معناداری بین میانگین دو گروه آزمودنی وجود داشت، جهت بررسی و تجزیه و تحلیل بیشتر، از آزمون t استفاده شده است.

در جدول فوق مشاهده می‌شود، در سطح $\alpha = 0/50$ ، بین نظرات دو گروه آزمودنی در مورد عنصر «مواد و وسایل» تفاوت معناداری وجود دارد ($p > 0/05$) و در سطح $\alpha = 0/10$ ، بین نظرات دو گروه در مورد عناصر فعالیت‌های یادگیری و گروه‌بندی تفاوت معناداری وجود دارد ($p > 0/10$). در مورد عناصر دیگر تفاوت معناداری مشاهده نشد. در مجموع بین نظرات دو گروه آزمودنی در رابطه با کل برنامه‌درسی رشته‌های آموزش معلمان، تفاوت

جدول شماره 7. مقایسه میانگین نمرات دو گروه « دانشجویان » با « مدرسین » بر حسب عناصر نه گانه برنامه درسی با استفاده از آزمون t

ردیف	عناصر برنامه درسی	میانگین رتبه		انحراف معیار		سطح معناداری	مقدار Z	مقدار U
		دانشجویان	مدرسین	دانشجو	مدرس			
1	هدف	3/27	3/35	0/88	0/71	-0/0825	-0/569	0/570
2	محتوا	3/19	3/16	0/77	0/91	0/0278	0/217	0/828
3	راهبردهای یادگیری	3/10	3/11	0/88	0/98	-0/0166	-0/112	0/911
4	فعالیت‌های یادگیری	3/23	2/92	1/00	0/85	0/3113	1/885	0/060
5	مواد و وسایل	2/84	2/21	0/80	0/77	0/6254	4/655	0/000
6	ارزشیابی	2/92	2/94	0/86	0/62	-0/0112	-0/079	0/937
7	گروه‌بندی	2/83	2/52	1/08	0/98	0/3003	0/729	0/085
8	زمان	2/23	2/22	0/98	0/85	0/0103	0/063	0/949
9	فضا	2/90	2/81	1/08	1/06	0/0925	0/509	2/611
	کل	3/06	2/92	0/69	0/61	0/1409	1/224	0/222
		p<0/10		p>0/05		d.f=368		

دو گروه را در زمینه کیفیت برنامه درسی پذیرفت (0/05) >(p). با توجه به نمرات به دست آمده در ستون تفاوت بین میانگین‌ها، در امتیاز کل محاسبه شده برای برنامه درسی رشته‌های آموزش معلمان، امتیاز دانشجویان بیشتر از مدرسین می‌باشد.

ج) بررسی سطح پاسخگویی دروس تربیتی به نیازهای رشته‌های آموزش معلمان

بر اساس اطلاعات جدول شماره 7 تفاوت معناداری بین دو گروه آزمودنی در سطح $\alpha = 0/50$ در مورد "مواد و وسایل" وجود دارد (0/05) >(p). در سطح $\alpha = 0/10$ ، بین نظرات دو گروه در مورد عناصر فعالیت‌های یادگیری و گروه‌بندی تفاوت معناداری وجود دارد (0/10) >(p). در مجموع بین نظرات دو گروه آزمودنی در رابطه با کل برنامه درسی، تفاوت معناداری مشاهده نشد. لذا با 95% اطمینان می‌توان فرض صفر و برابر بودن میانگین نمرات

جدول شماره 8. ارزیابی رتبه واحدهای تربیتی رشته‌های آموزش معلمان به همراه اولویت‌بندی رتبه دروس

آزمون فریدمن	عناوین دروس تربیتی رشته‌های آموزش معلمان	امتیاز	سطح رتبه دروس
6/17	کلیات روش‌ها و فنون تدریس (1) و (2)	3/26	اول
5/95	تمرین معلمی (1) و (2)	3/18	اول
6/12	طراحی، تولید و کاربرد مواد آموزشی	3/13	اول
6/38	سنجش و اندازه‌گیری در علوم تربیتی	3/07	اول
6/74	روانشناسی عمومی	3/06	اول
6/42	روانشناسی تربیتی	3/06	اول
6/50	کلیات راهنمایی و مشاوره	3/02	اول
6/42	مبانی برنامه‌ریزی درسی	3	اول
6/79	روش تحقیق با تأکید بر تربیتی	2/97	دوم
6/69	مقدمات مطالعه و فنون تحقیق	2/96	دوم
6/89	سازمان و مدیریت در آموزش و پرورش	2/91	دوم
6/92	اصول و فلسفه آموزش و پرورش	2/90	دوم
40/35	مجمع دروس تربیتی	2/87	دوم

در رشته‌ها وارد شده‌اند. در بررسی علت انتخاب رشته تحصیلی می‌توان چنین استنباط کرد که "ارتقای سطح دانش علمی"، "علاقه به معلمی" و "علاقه به تحصیل در رشته" از عوامل مهم در انتخاب رشته تحصیلی برای ادامه تحصیل بوده است. عامل نیاز جامعه در این رشته کمتر مورد توجه قرار گرفته است. بدین‌گونه می‌توان گفت، اهمیت رشته‌های آموزش معلمان در پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه کمتر تبیین شده است. لذا ضروری است تا اهمیت رشته‌های آموزش معلمان در سطح جامعه، به‌خصوص در بین دانشجویان بیشتر شناسانده شود. در بین دانشجویان رشته‌های آموزش معلمان، 14/5 درصد به طور اتفاقی وارد رشته‌های آموزش معلمان شده‌اند. به بیانی تعداد قابل توجهی از دانشجویان بدون هدف‌گذاری خاصی رشته‌های آموزش معلمان را انتخاب کرده‌اند و یا اینکه این رشته‌ها برای آنها انتخاب شده است. این امر تأثیر منفی بر کیفیت و عملکرد کل سیستم آموزش معلمان خواهد داشت که قابل تأمل است. با توجه به توزیع جنسیت دانشجویان رشته‌های آموزش معلمان که تعداد زنان شرکت‌کننده در این رشته بیشتر از مردان بوده است، و با توجه به نتایج به‌دست آمده در "علت انتخاب" که "ارتقاء سطح دانش"، "علاقه به معلمی" و "علاقه به رشته" را در اولویت قرار داده‌اند، این گزینه قوت می‌گیرد که زنان در مقایسه با مردان گرایش بیشتری به انجام فعالیت‌های آموزشی و همچنین توسعه و گسترش توانمندی‌های خود در این زمینه دارند.

براساس اطلاعات به‌دست آمده از جامعه آماری، بیشترین تعداد دانشجو در رشته آموزش ابتدایی (30/21٪) تحصیل می‌کنند و به ترتیب در رشته‌های دیگر، ادبیات فارسی (22/95٪)، علوم تجربی (21/1٪)، دینی و الهیات (16/7٪) و ریاضی (9٪) را تشکیل می‌دهند. استادان شرکت‌کننده در پژوهش، 50 درصد از استادان از دانشگاه اسلامشهر و 50 درصد نیز از دانشگاه شهرری بوده است. که در رشته‌های آموزش معلمان در

در جدول شماره 8 رتبه هر یک از دروس با استفاده از "میانگین وزنی" و همچنین با استفاده از "آزمون فریدمن" رتبه‌بندی شده است. همانگونه که ملاحظه می‌شود، بر مبنای میانگین‌های به‌دست آمده، رتبه‌های اول تا سوم را دروس روش‌ها و فنون تدریس، تمرین معلمی و طراحی، تولید و کاربرد مواد آموزشی، به خود اختصاص داده‌اند. سه رتبه پایین به دروس مقدمات مطالعه و فنون تحقیق رتبه 10، سازمان و مدیریت در آموزش و پرورش رتبه 11، و درس اصول و فلسفه آموزش و پرورش رتبه 12 داده شده است. در آزمون فریدمن، "خی دو" مشاهده شده، ($X = 40/35$) می‌باشد که با درجه آزادی ($df = 11$)، بزرگتر از "خی دو" جدول ($X = 24/72$) در سطح $\alpha = 0/01$ می‌باشد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که تفاوت بین رتبه‌ها معنی‌دار است.

یافته‌های توصیفی

در بررسی و تجزیه و تحلیل جداول توصیفی آزمودنی‌ها نتایج زیر استنباط می‌شود: تعداد دانشجویان کارشناسی بیشتر از دانشجویان کاردانی می‌باشد. تنها 33/85 درصد دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش و 33/19 درصد دانشجویان در جامعه آماری در مقطع کاردانی تحصیل می‌کردند. تعداد زنان شرکت‌کننده جهت تحصیل در رشته‌های آموزش معلمان بیشتر از مردان بوده است. تنها 20 درصد دانشجویان رشته‌های آموزش معلمان را مردان تشکیل می‌دهند. انتخاب رشته تحصیلی از سوی دانشجویان برای 62/1 درصد از آنها جزء انتخاب اول بوده است. در مجموع 72/4 درصد از دانشجویان، انتخاب رشته‌های آموزش معلمان را در اولویت اول و دوم خود قرار دادند. 22 درصد از دانشجویان رشته‌های آموزش معلمان را در اولویت‌های سوم تا ششم قرار دادند. فقط رشته‌های تحصیلی 5/5 درصد از دانشجویان از سوی دانشگاه انتخاب شده است. لذا می‌توان گفت درصد بالایی از دانشجویان رشته‌های آموزش معلمان، با آگاهی و با انگیزه و انتخاب شخصی خودشان به این

در کل برنامه درسی رشته‌های آموزش معلمان، با نقطه مطلوب مورد تقاضا، از سوی سرویس گیرندگان خدمات علمی، فاصله دارد، که این فاصله و شکاف بین وضعیت فعلی و نقطه مطلوب مورد انتظار، زیاد است.

سؤال سوم پژوهشی: با توجه به نظرات مدرسین رشته‌های آموزش معلمان، عنصر «مواد و وسایل» در سطح کیفیت پایین (2/33 < میانگین) و در بقیه عناصر مورد بررسی در سطح کیفی متوسط (3/66 < میانگین) (2/33) ارزیابی شده است. با توجه به نتایج بدست آمده در این بخش، برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان از کیفیت متوسط برخوردار بوده است.

سؤال چهارم پژوهشی: با وجود تفاوت معنادار در عنصر «مواد و وسایل»، تفاوت معناداری بین دو گروه آزمودنی در کل برنامه درسی مشاهده نشد. و با 95 درصد اطمینان می‌توان گفت که تفاوت معناداری بین نظرات دو گروه وجود نداشت. و هر دو گروه آزمودنی نظر یکسانی به برنامه درسی داشتند.

در نتیجه بررسی اطلاعات به‌دست آمده از گروه‌های مورد بررسی (دانشجویان و مدرسین)، آزمودنی‌های دو گروه، کیفیت برنامه درسی رشته‌های آموزش معلمان را در سطح متوسط ارزیابی نمودند. ولی با ملاحظه دقیق‌تری بر روی اطلاعات به‌دست آمده از آزمون t، مشاهده می‌شود که امتیاز کل محاسبه‌شده برای برنامه درسی ارائه شده در رشته‌های آموزش معلمان، امتیاز دانشجویان بیشتر از مدرسین می‌باشد.

در کل، نتایج به‌دست آمده بیانگر این است که برنامه‌های درسی ارائه شده در راستای اهداف کلی رشته‌های آموزش معلمان حرکت می‌کند، ولی تا رسیدن به نتیجه مطلوب و کیفیت خاصه خود، راه طولانی دارد. با توجه به نتایج به‌دست آمده و تحلیل انجام گرفته بر روی داده‌ها، که به‌صورت جداگانه مورد بررسی قرار گرفته بود، به سؤال اصلی پژوهش این‌گونه پاسخ داده می‌شود که: "کیفیت برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان با

گروه‌های آموزش ابتدایی، دینی و عربی و الهیات، ادبیات فارسی، ریاضی و علوم تجربی تدریس می‌کردند. 2/5 درصد آنها دارای رتبه استادی بوده‌اند، و 22/5 درصد را دانشیار و استادیار تشکیل می‌دادند و 75 درصد از استادان مربی بوده‌اند. به عبارتی 75 درصد از مدرسین دارای مدرک کارشناسی ارشد و 25 درصد دارای مدرک دکتری می‌باشند. 55 درصد آنها دارای سابقه تدریس کمتر از 10 سال، 25 درصد دارای سابقه 10 تا 20 سال، و 20 درصد دارای سابقه تدریس بیش از 20 سال بوده‌اند. لذا می‌توان گفت که بیشتر استادان رشته‌های مربوطه را افراد جوان‌تر تشکیل می‌دهد.

یافته‌های پژوهش با تمرکز بر سؤال‌های پژوهش

سؤال اول: براساس جدول فوق، همه عناصر نه‌گانه برنامه درسی در دروس تخصصی و تربیتی رشته‌های آموزش معلمان در سطح کیفی متوسط (3/66 < میانگین) (2/33) ارزیابی شده‌اند. به طور کلی رشته‌های مذکور از کیفیت متوسط برخوردار بوده‌اند. در مقایسه دروس تخصصی رشته‌های آموزش معلمان، مشخص شد رشته آموزش ابتدایی بالاترین امتیاز (گرایش به سطح کیفی مطلوب) و دروس تخصصی رشته ریاضی پایین‌ترین امتیاز (گرایش به سطح کیفی نامطلوب) را دریافت کرده است.

با توجه به امتیازهای به‌دست آمده برای هر یک از عناصر مورد بررسی در تمام رشته‌ها، عناصر نه‌گانه مورد بررسی از سطح کیفیت مطلوب برخوردار نبوده‌اند.

سؤال دوم پژوهشی: با توجه به نتایج حاصله از هر یک از عناصر، برای برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان، کیفیت ارائه برنامه درسی رشته‌های آموزش معلمان از سوی "دانشجویان" برای رشته‌های «آموزش ابتدایی» در سطح کیفی متوسط رو به بالا ارزیابی می‌شود. برای رشته‌های «دینی و الهیات»، «علوم تجربی» و «ادبیات فارسی» در سطح کیفی متوسط، و برای رشته «ریاضی» در سطح کیفی متوسط پایین ارزیابی می‌شود.

را در زمینه استفاده و بهره‌گیری از تکنولوژی پیشرفته (مانند برنامه‌های متنوع کامپیوتری و اینترنت برای توانمندسازی دانشجویان رشته‌های آموزش معلمان، در جهت کسب مهارت‌های لازم در رشته) توانا می‌سازد؟ دلایل مدرسان چنین بود:

نبود فضا و امکانات کافی، تکنولوژی و نرم‌افزارهای مناسب (47/5٪)؛ نبود برنامه‌ریزی و برنامه درسی اینترنت (37/5٪)؛ و محدودیت زمانی دانشجوی و عدم تمرین (15٪) بوده است. لذا مهمترین دلیل این امر، نبود امکانات و تجهیزات مرتبط و عدم برنامه‌ریزی مناسب در این زمینه از سوی دانشگاه بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

همانگونه که در یافته‌های حاصل از پژوهش ملاحظه شد، برنامه‌های درسی رشته‌های آموزش معلمان در هیچ یک از عناصر مورد بررسی از مطلوبیت و پویایی لازم برخوردار نبوده است. در یک جمع‌بندی کلی، که در زمینه عناصر مورد بررسی انجام گرفته است؛ همه عناصر در سطح متوسط قرار گرفته‌اند.

از بین رشته‌های مورد بررسی تنها رشته «آموزش ابتدایی» در برخی از عناصر در کیفیت مطلوبی قرار داشت و بقیه رشته‌ها از مطلوبیت کافی برخوردار نبوده است.

با تحلیل اهداف رشته‌های آموزش معلمان، با بررسی اطلاعات سرفصل دروس رشته‌های آموزش معلمان، و با توجه به پیشنهادات مدرسین رشته‌های آموزش معلمان، و تحلیل و بررسی اهداف نظام آموزش و پرورش و تغییرات شکل‌گرفته در چگونگی فعالیت‌های آموزشی در مدارس و همچنین باتوجه به نتایج به دست آمده از ارزیابی دروس تربیتی رشته‌های آموزش معلمان، دروس تربیتی رشته‌های آموزش معلمان باید در چارچوب دروس و ارزش‌های واحدی زیر مورد تجدید نظر قرار گیرد.

توجه به عناصر نه گانه برنامه درسی در سطح متوسط قرار گرفته است."

سؤال پنجم پژوهشی: نتایج حاصل از ارزیابی

واحدهای درسی تربیتی رشته‌های آموزش معلمان بر حسب میزان اهمیت و ارتباط آن واحدها با رشته‌های تحصیلی آموزش معلمان، حاکی از آن است که اهمیت دروس تربیتی رشته‌های آموزش معلمان در سطح آلفای 0/01 متفاوت است ($X = 40/35$). با اطمینان 99 درصد اطمینان می‌توان گفت که دروس تربیتی رشته‌های آموزش معلمان از اهمیت یکسانی برخوردار نیستند و شاید همه دروس در راستای اهداف معلمی رشته‌های آموزش معلمان حرکت نمی‌کنند.

کلیات روش‌ها و فنون تدریس (54٪)، تمرین معلمی (51/9٪)، روانشناسی تربیتی (44/2٪)، طراحی، تولید و کاربرد مواد آموزشی (44/1٪)، روانشناسی عمومی (42/2٪)، مبانی برنامه‌ریزی درسی (40/8٪)، کلیات راهنمایی و مشاوره (40/2٪) سنجش و اندازه‌گیری در علوم تربیتی (38/8٪)، اصول و فلسفه آموزش و پرورش (36/6٪)، سازمان و مدیریت در آموزش و پرورش (36٪)، مقدمات مطالعه و فنون تحقیق (35/8٪) مرتبط با آموزش‌های معلمی شناخته شده و مورد نیاز آموزش‌های معلمی می‌باشد. درس روش تحقیق با تاکید بر علوم تربیتی (35/6٪)، مرتبط با آموزش‌های معلمی شناخته شده ولی محتوای ارائه شده، پاسخگوی نیازهای معلمان نمی‌باشد.

به‌طورکلی چنین استنباط می‌شود که، همه دروس تربیتی مورد ارائه در رشته‌های آموزش معلمان، مرتبط با آموزش‌های معلمی بوده است. ولی از نظر محتوا نیازمند غنی‌سازی محتوایی و همچنین نیازمند کسب اطلاعات جدید و دانش نوین در حوزه‌ی دروس مربوطه می‌باشد.

تحلیل یافته‌های سؤال‌های باز: در زمینه اینکه برنامه درسی رشته‌های آموزش معلمان تا چه اندازه، دانشجویان

جدول شماره 9. برنامه درسی پیشنهاد شده جهت دروس تربیتی

ردیف	عناوین دروس	تعداد واحد		ساعت
		نظری	عملی	
1	کلیات روش‌ها و فنون تدریس	1	1	3
2	تکنیک‌های تدریس از طریق رایانه	-	1	3
3	روش تحقیق با تأکید بر علوم تربیتی	1	1	2
4	مقدمات مطالعه و فنون تحقیقات	1	1	2
5	سنجش و اندازه‌گیری در علوم تربیتی	1	1	2
6	روش‌های سنجش توصیفی	-	1	2
7	راهنمایی و مشاوره	1	1	3
8	طراحی، تولید و کاربرد مواد آموزشی	1	1	2
9	سازمان و مدیریت در آموزش و پرورش	2	-	-
10	مبانی برنامه‌ریزی آموزشی و درسی	2	-	-
11	روانشناسی عمومی	2	-	-
12	روانشناسی تربیتی	2	-	-
13	اصول و مبانی آموزش و پرورش	2	-	-
14	تمرین معلمی	-	3	-
تعداد کل واحدها (مجموعاً 26 واحد)		15	11	28

برنامه‌های کارآموزی برای مدرسین رشته‌های آموزش معلمان برگزار گردد، تا آنها نیز نسبت به دروس تربیتی و اهداف این دروس در کنار دروس تخصصی آنها، آگاهی کامل و مطلوب را به دست آورند.

برنامه‌های کارآموزی برای مدرسین رشته‌های آموزش معلمان در حوزه هر یک از عناصر برنامه درسی برگزار گردد، تا آنها با برنامه‌ریزی دقیق‌تر و عینی‌تر بتوانند فعالیت‌های آموزشی را در رشته تخصصی خود به انجام برسانند.

تدارک فرصت‌هایی برای استادان تدریس‌کننده در رشته‌های مذکور (استادان تخصصی و تربیتی) جهت تبادل نظر با یکدیگر در داخل دانشگاه.

توسعه تجهیزات کامپیوتری و سایت اینترنتی و برقراری ارتباط علمی با مراکز علمی مرتبط در ایران و یا حتی در سراسر جهان از طریق اینترنت.

تشکیل کارگاه‌ها آموزشی برای استادان به منظور آشنایی بیشتر با راهبردهای جدید یاددهی و یادگیری و کاربرد آن در تدریس، نحوه‌ی استفاده از مواد آموزشی و کمک آموزشی در تدریس.

با عنایت به نتایج به دست آمده، توجه به راهکارهای زیر، کیفیت برنامه درسی آموزش معلمان را بهبود می‌بخشد. مهمترین امر در جهت رشد و توسعه رشته‌های آموزش معلمان و بهبود کیفیت آنها، تعریف و تبیین اهداف و ضرورت رشته‌های مذکور در بین استادان و دانشجویان می‌باشد. چرا که استادان و دانشجویان رشته‌های آموزش معلمان خصوصاً در رشته‌های ریاضی، علوم تجربی، ادبیات فارسی و دینی و عربی، به رشته خود به صورت یک رشته تخصصی محض نگاه می‌کنند و از جهت‌گیری آموزشی- معلمی بودن آن غافل هستند. مدرسان دروس تربیتی که به تدریس در رشته‌های متفاوت آموزش معلمان می‌پردازند، در همه کلاس‌های دروس تربیتی ضرورت و اهمیت آن درس را برای دانشجویان توجیه و تبیین کرده و بین رشته مورد تحصیل دانشجویان با دروس تربیتی ارتباط منطقی برقرار نمایند، تا دانشجویان اهداف و ضرورت دروس تربیتی را درک کرده و بتوانند با نگاه آموزشی - معلمی به تحصیل در رشته خود بپردازند.

- منابع
- Kelin. Mf. (1981). *A Conceptual Framework for Curriculum Decision Making*. In the Politics of Curriculum Decision Making M.F.Klein.
  - Knowles , J Gary. (2000). *Modifying conditions of researching in teacher education institutions*. Teacher Education Quarterly. San Francisco: Spring 2000. Vol.27, No. 2
  - Korthagen, F.A.J. (2000). *Teacher educators: from a neglected group to spearhead in the development of education* (Eds) Trends in Dutch Teacher Education, pp. 35–48
  - Lunenberg, Mieke. (2002). *Designing a Curriculum for Teacher Educators*. European Journal of Teacher Education, Vol. 25, Nos. 2 & 3, 2002
  - Mc Pherson, I. (2000). *Stakeholders in curriculum development Process*. Journal of Curriculum Perspeetive. ACSA
  - Menges, R.J. (1994). *Promoting Inquiry into one's own teaching*, (Eds) Informing Faculty Development for Teacher Educators, pp. 51–97
  - Noonan, B.W. Yackulic, R.A. (2001). *Quality Indicators for Teacher Training in Canada*. University of Saskatchewan. May 22-23, 2001
  - Neary Mary .(2003). *Curriculum stadies in PostCompulsory and adult education: A Teacher's student teacher's study Guide*. Nelson Thornes.
  - Ramsden, Paul. (1998). *Learning to lead in higher education*, London and New York: Routledge.
  - Sink. D. Scot. (1985). *productivity management: planning, measurement and evaluation*, control and improvement; Jhon Wiley & Sons.INC
  - Stephenson, Joan. (1999). *Evaluation of Teacher Education*. TNTEE Publications Volume 2, Nr 2, December 1999
  - Woodhouse, D. (1999). *Quality Assurance, International Trends, Preoccupations and Features*. Assessment and Evaluation in Higher Education.
  - بازرگان، عباس. (1376). *کیفیت و ارزیابی آن در آموزش عالی*. رهیافت، شماره 15 بهار 76.
  - رحیمی، حسین؛ پرنده کورش؛ محمدی رضا. (1383). *ارزیابی درونی: رویکرد چالش برانگیز در نظام آموزش عالی ایران*. تهران: مجموعه مقالات چهل و هفتمین نشست روسای دانشگاه‌ها.
  - سرمد، زهره؛ عباس بازرگان؛ الهه حجازی. (1377). *روشهای تحقیق در علوم رفتاری*. تهران؛ آگاه.
  - سیلور جی. گالن؛ الکساندر ویلیام ام؛ لوئیس آرتور جی. (1372). *برنامه ریزی درسی برای تدریس و یادگیری بهتر*. ترجمه: غلامرضا خوی نژاد؛ مشهد: آستان قدس رضوی، چاپ اول.
  - فتحی واجارگاه، کوروش. (1377). *اصول برنامه ریزی درسی*. تهران: ایران زمین.
  - ملکی، حسن. (1379). *برنامه ریزی درسی (راهنمای عمل)*. ویرایش دوم؛ مشهد؛ پیام اندیشه؛ (چاپ اول، 1376، انتشارات مدرسه).
  - مهرمحمدی محمود. (1369). *استفاده از یک مدل تحقیقاتی به عنوان راهنمای فرایند برنامه درسی*. فصلنامه تعلیم و تربیت، سال ششم، بهار، ش. 21. صص. 19-31.
  - Abell, Michael M., Debra K. Bauder, and Thomas J. Simmons. (2005). *Access to the General Curriculum: A Curriculum and Instruction Perspective for Educators*, Intervention in school and clinic, VOL. 41, NO. 2, NOVEMBER 2005 (PP. 82–86)
  - Albert, Karl and Ron Zemke .(1985). *“Service American Home Wood; Dow, Jons Irwin.*
  - Akker, J.H Vanden. (2003). *Curriculum persective: An Introduction*. Dordrecht: Kluwer Academic Publisher.
  - Griffin, G. (Ed.). (1999). *The Education of Teachers* (Chicago, IL, University of ChicagoPress).
  - Hung, J.L. (2002). *Type of reasons for teacher modification of text books materials*. University of Washington.

The Assessment of Curriculum Quality in Teachers Education Courses

Mehdizadeh. Amir H^{*1}, Shafiei. Nahid²

Azad University. Eslamshahr Branch 1, 2) Assistant professor. Islamic

* Corresponding author: Amir.hmehdizadeh@yahoo.com

Abstract

The goal of this study is to assess the quality of curriculum in teacher education courses. The quality of curriculum is studied on the basis of nine elements which are: objective, content, teaching strategies, learning activities, evaluation, tools, grouping, time and place. To teach the goal of the study, the following question is proposed: How describe is the curriculum of teacher education courses according to the elements of curriculum? This is descriptive-survey one. To collect the data, the questionnaire was used. Target population in this study was: The students of Teacher education courses (including Primary Education, theology, Persian Literature, Sciences, Mathematics at the level of post diploma and BA who studied in university in the school year of 1387-1388. The professors who teach these different courses. To select the sample, Morgan's table was used. In this study, stratified sampling was used and the subjects in the strata were selected randomly. To analyze the information taken from the questionnaires, some statistical methods were used such as:

frequency, percentage, summative percentage, weighted mean, standard deviation in descriptive statistics; parametric tests (t-test for independent groups and correlation test) and non-Parametric tests (Mann-whiney U test and Friedman test). To do the above testes, SPSS Software was used. The finding showed that the curriculum of teacher education courses are not described in the nine above-mentioned elements and all the elements are at average levels. Among the different courses studied, just primary education was described in just some elements. On the whole, the present curriculum is based on the general objective of teacher education courses but it has to go a long was to reach the described point. According to the findings and data analysis which was done separately, the answer to the main question of this study is: "the quality of curriculum in Teacher Education Courses is at the average level on the basis of the nine elements in the curriculum".

Keywords: Curriculum- Quality assessment- Teacher education.